Plak asseblief die strepieskode-etiket hier

TOTALE PUNTE

INTERNASIONALE SEKONDÊRE SERTIFIKAAT-EKSAMEN
NOVEMBER 2023

BESIGHEIDSTUDIES

EKSAMENNOMMER

Tyd: 3 uur

300 punte

LEES ASSEBLIEF DIE VOLGENDE INSTRUKSIES NOUKEURIG DEUR

1. Hierdie vraestel bestaan uit 32 bladsye. Maak asseblief seker dat jou vraestel volledig is.
2. Alle vrae is **VERPLIGTEND**.
3. Lees die vrae noukeurig deur.
4. **Beantwoord AL die vrae op die vraestel en dien dit aan die einde van die eksamen in. Onthou om jou eksamennommer in die ruimte wat op die vraestel verskaf is, te skryf.**
5. Waar van toepassing, demonstreer insig wanneer vrae beantwoord word. **Jy kan na enige kleinhandelbesigheid verwys wat jy vanjaar bestudeer het.**
6. Ons raai jou aan om besondere aandag aan taal en die **toekenning van punte te gee.**
7. Dit is in jou beste belang om leesbaar te skryf en jou werk netjies aan te bied.
8. DRIE skoon bladsye (bladsy 30–32) is aan die einde van die vraestel ingesluit. Indien jy nie meer plek vir 'n antwoord het nie, gebruik hierdie bladsye. Dui die vraagnommer van jou antwoord aan indien jy hierdie bykomende ruimte gebruik.

SLEGS VIR NASIENER SE GEBRUIK

1	2	3	4	5	6	7	Totaal
					7A (LOD)		
					7B (HOD)		

IEB Copyright © 2023

AFDELING A

VRAAG 1

Dui die mees korrekte antwoord aan deur die letter van die alternatief wat jy gekies het in die ruimte wat aan die onderkant van die bladsy verskaf is, te skryf.

1.1 Watter een van die volgende is 'n eksterne veranderlike wat die funksionering van 'n besigheid kan beïnvloed?

A Werknemermoraal
B Bemarkingstrategie
C Organisatoriese struktuur
D Ekonomiese klimaat

1.2 Openbare Private Vennootskappe (OPV) behels:

A besighede in staatsbesit in vennootskap met maatskappye in die private sektor.
B besighede wat met organisasies sonder winsoogmerk saamwerk.
C gesamentlike ondernemings tussen twee maatskappye in die private sektor.
D besigheid in staatsbesit in vennootskap met besigheid in staatsbesit.

1.3 Die informele sektor bestaan uit:

A geregistreerde besighede.
B ongeregistreerde besighede.
C organisasies in die openbare sektor.
D nie-regeringsorganisasies.

1.4 In watter een van die volgende omgewings sal 'n besigheid die mededinging, klante en verskaffers ontleed?

A Makro-omgewing
B Markomgewing
C Mikro-omgewing
D Al bostaande

1.5 Watter een van die volgende is 'n moontlike risikofaktor in die makro-omgewing?

A Styging in verbruikersbesteding
B Verandering in regeringsregulasies
C Uitbreiding van die besigheid
D Verbetering van ekonomiese toestande

1.1	1.2	1.3	1.4	1.5

IEB Copyright © 2023

1.6 Watter een van die volgende is 'n kenmerk van 'n alleenhandelaarbesigheid?

A Het onbeperkte aanspreeklikheid.
B Het 'n afsonderlike regspersona van sy eienaar.
C Word deur meer as een persoon besit.
D Kan aandele aan die publiek uitreik.

1.7 'n Vennootskap is 'n besigheid in besit van:

A een persoon.
B twee of meer persone.
C die regering.
D aandeelhouers.

1.8 'n Private maatskappy kan 'n maksimum van … hê.

A 10 aandeelhouers
B 50 aandeelhouers
C 100 aandeelhouers
D onbeperkte aandeelhouers

1.9 Watter een van die volgende is 'n voordeel van 'n alleenhandelaarbesigheid?

A Beperkte aanspreeklikheid
B Gedeelde besluitneming
C Gemak van vorming
D Toegang tot meer kapitaal

1.10 'n Publieke maatskappy kan:

A onbeperkte aandeelhouers hê.
B sonder 'n direksie funksioneer.
C beperkte aanspreeklikheid hê.
D deur 'n enkele persoon gestig word.

1.11 In 'n vennootskap is die aanspreeklikheid van skuld:

A beperk tot die bedrag van kapitaal wat bygedra is.
B gelykop tussen die vennote verdeel.
C die verantwoordelikheid van die mees senior vennoot.
D onbeperk vir alle vennote.

1.12 Watter een van die volgende is 'n nadeel van 'n private maatskappy?

A Beperkte aanspreeklikheid vir skuld
B Probleme om kapitaal te verkry
C Gebrek aan privaatheid van die maatskappy
D Regeringsregulasies

1.6	1.7	1.8	1.9	1.10	1.11	1.12

IEB Copyright © 2023

1.13 Die stigtingsprosedure vir 'n alleenhandelaarbesigheid is:

A ingewikkelder as vir 'n vennootskap.
B ingewikkelder as vir 'n private maatskappy.
C eenvoudig en maklik.
D net moontlik met die hulp van 'n prokureur.

1.14 Watter een van die volgende is 'n kenmerk van 'n publieke maatskappy?

A Kan gestig word sonder die goedkeuring van die registrateur van maatskappye.
B Kan aandele aan die publiek uitreik.
C Het 'n maksimum van 10 aandeelhouers.
D Kan net in die informele sektor werksaam wees.

1.15 Die bestuur van 'n vennootskap is:

A die verantwoordelikheid van die mees senior vennoot.
B gelykop tussen die vennote verdeel wat samewerking betref.
C die verantwoordelikheid van 'n direksie.
D die verantwoordelikheid van die aandeelhouers.

1.16 Watter van die volgende is **nie** 'n tegniek wat gebruik word om sakeverwante probleme op te los nie?

A Kragveldontleding
B SCAMPER
C Markpenetrasie
D Besluitnemingsboom

1.17 Watter een van die volgende tegnieke fokus meer op 'n logiese en rasionele proses om idees wat reeds bestaan, te evalueer?

A Kritiese denke
B Emosionele denke
C Kragveldontleding
D Voor- en nadelekaart

1.18 Wat is die doel van 'n voor- en nadelekaart?

A Om die voor- en nadele van 'n besluit of oplossing te identifiseer
B Om die sterk en swak punte van 'n besigheid te identifiseer
C Om die marktendense en mededingers te ontleed
D Om die finansiële prestasie van 'n besigheid te meet

1.13	1.14	1.15	1.16	1.17	1.18

IEB Copyright © 2023

1.19 Watter een van die volgende instrumente word gebruik om die algehele verbetering van 'n besigheid te meet?

A Normstelling
B Drievoudige verslagdoening
C Hulpbrontoewysing
D Gebalanseerde telkaart

1.20 Wat is die fokus van Totale Gehaltebestuur (TGB)?

A Verminder koste
B Verhoog inkomste
C Verbeter algehele klanttevredenheid
D Verbeter werknemermoraal

1.21 Watter van die volgende instrumente word gebruik om gebiede van verbetering te identifiseer deur een produk met 'n ander een te vergelyk?

A Steekproefneminge en inspeksie
B Sakehersamestelling
C Hulpbrontoewysing
D Normstelling

1.22 Wat is die hoofdoel van sakehersamestelling?

A Om werknemeromset te verminder
B Om klanttevredenheid te verbeter
C Om inkomste te verhoog
D Om sakeprosesse te herontwerp en optimeer

1.23 Watter van die volgende is **nie** 'n stap in die besluitnemingsboomtegniek nie?

A Om alternatiewe te identifiseer
B Om die voor- en nadele te ontleed
C Om die uitkomste te evalueer
D Om klantterugvoering te bekom

1.24 Wat is die doel van kragveldontleding?

A Om die dryf- en beperktekragte wat 'n sakebesluit beïnvloed, te identifiseer
B Om finansiële state en prestasiemetriek te ontleed
C Om klanttevredenheid te meet
D Om 'n SSGB-analise te ontwikkel

1.19	1.20	1.21	1.22	1.23	1.24

IEB Copyright © 2023

1.25 Watter een van die volgende tegnieke word gebruik om nuwe idees te genereer deur vrae te vra en aannames uit te daag?

A SCAMPER
B Voor- en nadelekaart
C Kragveldontleding
D Normstelling

1.26 Watter een van die volgende terme verwys na 'n langtermyn-, professionele strewe wat 'n gevoel van doel en vervulling verskaf?

A Werk
B Pos
C Loopbaan
D Werkgeleentheid

1.27 Watter van die volgende is **nie** 'n faktor wat tot werksbevrediging bydra nie?

A Salaris en voordele
B Werksekerheid
C Werk-lewe-balans
D Reistyd

1.28 Hierdie tipe werkloosheid kom voor wanneer individue tussen verskillende poste is:

A Wrywingswerkloosheid
B Strukturele werkloosheid
C Sikliese werkloosheid
D Seisoenale werkloosheid

1.29 Wat is die uitwerking van hoë vlakke van werkloosheid op besighede?

A Verhoogde arbeidskoste
B Verminderde mededinging vir geskoolde werkers
C Verminderde verbruikersbesteding
D Verhoogde sakewinste

1.30 Watter tipe werkloosheid kom voor wanneer daar 'n wanverhouding tussen die vaardighede van werkers en die behoeftes van werkgewers is?

A Wrywingswerkloosheid
B Strukturele werkloosheid
C Sikliese werkloosheid
D Seisoenale werkloosheid

1.25	1.26	1.27	1.28	1.29	1.30

[60]

IEB Copyright © 2023

VRAAG 2

Lees elke stelling sorgvuldig deur. Besluit of die stelling waar of vals is.

Merk jou antwoord op die eksamenblad deur "Waar" of "Vals" in die ooreenstemmende ruimte te skryf.

2.1 Die private sektor bestaan uit besighede wat deur die staat besit en bedryf word.

2.2 Die makro-omgewing sluit faktore in soos tegnologie, demografie en kulturele tendense.

2.3 Die formele sektor bestaan uit besighede wat buite die regsraamwerk bedryf word.

2.4 'n Private maatskappy kan aandele aan die publiek uitreik.

2.5 Die aanspreeklikheid vir skuld in 'n alleenhandelaarbesigheid is onbeperk.

2.6 'n Publieke maatskappy kan 'n maksimum van 50 aandeelhouers hê.

2.7 Kritiese denke is 'n tegniek wat gebruik word om nuwe idees en oplossings te genereer.

2.8 Die Gebalanseerde Telkaart is 'n bestuurstelsel wat terugvoering oor sowel interne sakeprosesse as eksterne uitkomste verskaf.

2.9 Hulpbrontoewysing verwys na die proses om gebiede van verbetering te identifiseer deur 'n besigheid met sy mededingers te vergelyk.

2.10 Deurlopende Vaardigheidsontwikkeling is 'n instrument wat gebruik word om werknemermoraal te verbeter.

2.1		2.6	
2.2		2.7	
2.3		2.8	
2.4		2.9	
2.5		2.10	

[20]

IEB Copyright © 2023

VRAAG 3

Gee 'n woord/term in die ontbrekende ruimtes wat verskaf is.

3.1 Die openbare sektor bestaan uit organisasies in staatsbesit, soos ____________________ en _____________________.

3.2 Die PESTLE-raamwerk word gebruik om die ____________________ omgewing te ontleed.

3.3 Besighede wat in die vervaardigingsektor werksaam is kan geraak word deur veranderings in die ____________________ sektor.

3.4 Die prosedure om 'n vennootskap te vorm behels gewoonlik 'n ____________________ ooreenkoms.

3.5 'n Alleenhandelaarbesigheid is geskik vir besighede met ___________________ vlakke van kapitaal.

3.6 Die ____________________ ontleding word omgeskakel na 'n TOWS-matriks ten einde 'n strategiese plan vir 'n besigheid te formuleer.

3.7 Die ____________________ stel die verhouding tussen 'n maatskappy se bates en laste vas.

3.8 'n ____________________ is 'n stel waardes, reëls, standaarde en beginsels wat uiteensit wat werkgewers van personeel van 'n organisasie verwag.

3.9 Die ____________________ lyn is 'n toerekenbaarheidsraamwerk met drie dele: maatskaplik, omgewing en ekonomies.

[20]

100 punte

IEB Copyright © 2023

AFDELING B

VRAAG 4

4.1 'n Algemene kleinhandelaar in die plaaslike gemeenskap het algemene sakeversekering om die besigheid teen onvoorsiene omstandighede te beskerm.

Hierdie kommersiële versekering dek die besigheid tot R2,5 miljoen. Wanneer 'n eis ingedien word bepaal die versekeringsmaatskappy dat die werklike kommersiële versekering op R2,9 miljoen gewaardeer is.

Pas die aweryklousule toe om die bedrag te bepaal wat die versekeringsmaatskappy sal uitbetaal as die waarde van toerusting wat van die algemene handelaar gesteel is, R60 000 werd was.

(6)

4.2 Verpligte versekering is 'n vereiste vir algemene handelaars in die formele sektor.

4.2.1 Onderskei tussen versekerbare risiko's en nie-versekerbare risiko's.

IEB Copyright © 2023

(4)

4.2.2 Identifiseer **drie** tipes verpligte versekering.

-
-
-

(3)

4.3 Bespreek deur toepaslike voorbeelde te gebruik hoe al die rolspelers in ekonomiese aktiwiteit as produsente en verbruikers beskou kan word.

(10)

IEB Copyright © 2023

4.4 Lys **vyf** sleutelfaktore wat sal verseker dat die algemene kleinhandelaar 'n mededingende voordeel handhaaf.

- ____
- ____
- ____
- ____
- ____

(5)

4.5 Bestudeer die volgende uittreksel en beantwoord dan die vrae wat volg.

Algemene kleinhandelaar se verwerkingsaanleg

Aanlegte verwerk vleiskoekies; maalvleis; hoenderblokkies en -filette volgens unieke formulerings soos uiteengesit deur handelsmerke. Slegs die heel beste grondstowwe word van oor die hele wêreld verkry. Moderne toerusting, vervaardigingsprosesse en innovasie is uiters belangrike suksesfaktore in hierdie aanlegte.

[Fiktiewe bron]

Een van die kernverantwoordelikhede van 'n algemene kleinhandelaar teenoor hulle klante is om hulle goeie waarde vir geld te bied.

Pas die ontleding van die waardeketting toe om hierdie verantwoordelikheid van die algemene kleinhandelaar teenoor hulle klante te verduidelik.

(12)

IEB Copyright © 2023

4.6 Gebruik voorbeelde uit die kleinhandelbedryf en bespreek hoe die volgende etiese teorieë toegepas kan word om die regte besluite te neem:

- Beginselgebaseerde teorie
- Gevolggebaseerde teorie

(10)
[50]

IEB Copyright © 2023

VRAAG 5

Bestudeer die volgende uittreksel en beantwoord Vraag 5.1.

Algemene Kleinhandelaarsgroep se KSV
Die Algemene Kleinhandelaarsgroep het besluit om 'n universiteitsportspan vir vyf jaar te borg. Ons wil die gemeenskap ondersteun en is van mening dat ons belegging tot voordeel van alle betrokke belanghebbendes is.

[Fiktiewe bron]

5.1 5.1.1 Onderskei aan die hand van die uittreksel tussen Primêre en Breë Sosiale Verantwoordelikheid as elemente van korporatiewe beheer.

(8)

5.1.2 Bespreek **drie** aspekte wat tot die noodsaaklikheid van betrokkenheid by Korporatiewe Sosiale Verantwoordelikheid bydra.

(6)

5.1.3 Formuleer 'n argument vir en teen die Algemene Kleinhandelaarsgroep se verbintenis tot sosiale verantwoordelikheid.

IEB Copyright © 2023

(12)

5.2 Veronderstel 'n menskapitaalbestuurder by die Algemene Kleinhandelaarsgroep moet 'n nuwe bemarkingsbestuurder aanstel. 'n Lid van die MK-bestuurder se familie het vir die pos aansoek gedoen en die MK-bestuurder moet nou besluit of met die werwingsproses van hierdie spesifieke kandidaat voortgegaan moet word.

5.2.1 Ontleed bogenoemde scenario en verduidelik hoekom dit as oneties beskou kan word.

(6)

5.2.2 Die menskapitaalbestuurder van die Algemene Kleinhandelaarsgroep kan interne of eksterne werwing oorweeg. Verduidelik watter werwingsmetode tot groter voordeel vir die Algemene Kleinhandelaarsgroep sal wees.

IEB Copyright © 2023

(6)

5.3 Mannekragbeplanning is 'n noodsaaklike deel van die menskapitaalafdeling en sal regstreeks die gehalteprestasie van 'n besigheid beïnvloed.

5.3.1 Beoordeel die doel van mannekragbeplanning en lys die aktiwiteite wat in hierdie opsig plaasvind.

(6)

IEB Copyright © 2023

5.3.2 Evalueer plasing en oriëntasie as noodsaaklike werknemerbestuurs-aktiwiteite.

(6)
[50]

IEB Copyright © 2023

VRAAG 6

Bestudeer die spotprent hieronder en beantwoord Vraag 6.1.

[Bron: <http://www.jetson.net.au//images%20sja/conflict%20cartoon.jpg>]

6.1 In die spotprent hierbo sien jy twee werknemers wat baklei en die bestuurder wat probeer ingryp.

6.1.1 Watter tipe konflik word in die spotprent uitgebeeld? Motiveer jou antwoord.

(3)

6.1.2 Debatteer die doeltreffendheid van 'n Werkplekforum (WPF) -ingryping as 'n derde party om die konflik tussen die twee werknemers op te los.

(6)

6.1.3 Verskaf **een** ander derde party (anders as 'n WPF) wat jy oor hierdie probleem kan raadpleeg.

(1)

6.1.4 Beveel verskillende maniere aan waarop die bestuurder die konflik tussen die twee werknemers kan bestuur.

(6)

Bestudeer die spotprent hieronder en beantwoord Vraag 6.2.

[Bron: <https://s3.amazonaws.com/lowres.cartoonstock.com/social-issues-job-benefit- incapacity_benefit-limp-limping-kmhn305_low.jpg]

6.2 In die spotprent praat die twee mans oor *onbevoegdheid.*

6.2.1 Beskryf die term *onbevoegdheid* met behulp van 'n voorbeeld van 'n werknemer wat by die algemene handelaar werk.

(1)

6.2.2 Sal dit as wesenlik billik beskou word vir hierdie man om ontslaan te word as gevolg van sy mankheid? Motiveer jou antwoord.

(3)

IEB Copyright © 2023

6.3 Evalueer die rol van die hoofbestuur om risikofaktore in die interne asook die eksterne sakeomgewings te hanteer (risikobestuur).

(4)

6.4 Evalueer die doeltreffendheid van die volgende **twee** leierskapstyle. Gebruik praktiese voorbeelde wat met die algemene handelaar verband hou as deel van jou antwoord.

Outokratiese styl	
Demokratiese styl	

(6)

IEB Copyright © 2023

6.5 Demonstreer 'n begrip van die belangrikheid van veranderingsbestuur vanuit die perspektief van 'n werkgewer en werknemers wat in 'n kleinhandelaar werk.

(6)

6.6 Noem **vier** bestuurstake.

-
-
-
-

(4)

6.7 Verduidelik die belangrikheid en relevansie van openbare betrekkinge deur na die eise van interne en eksterne belanghebbendes te verwys.

IEB Copyright © 2023

(10)
[50]

150 punte

IEB Copyright © 2023

AFDELING C

Die volgende aspekte sal oorweeg word wanneer punte in hierdie vraag toegeken word:

- Formaat:
  - Die KORREKTE formaat vir elke vraag moet gebruik word, d.i. sakeverslag.
  - Waar van toepassing, sluit 'n inleiding en gevolgtrekking in.
  - Gebruik opskrifte en tussenopskrifte waar nodig.
  - Terminologie: korrekte saketerminologie moet gebruik word.
  - Inhoud: moet voldoende wees om alle aspekte van die vraag te dek.
  - Stawing: motiveer alle stellings wat gemaak word.
  - Toepassing op gevallestudie/konteks/tema.
  - Kreatiewe probleemoplossing eerder as om bloot net teoretiese feite te gee.
  - Sintese en toepaslike opeenvolging.

VRAAG 7

Die Toekoms van Tradisionele Kleinhandel in Afrika

Miljoene klein, onafhanklike winkels is die hoeksteen van handel in Afrika. Nou diversifiseer, digitiseer en vorm hulle vennootskappe met moderne kleinhandelaars om die volgende vlak te bereik.

Tog kom tradisionele kleinhandel in Afrika voor baie veeleisende uitdagings te staan, insluitend die uitbreiding van moderne kleinhandel, die opkoms van e-handel en veranderings in verbruikersgedrag wat deur die Covid-19-pandemie versnel is.

Ons het tot die gevolgtrekking gekom dat die tradisionele kleinhandelsektor in die afsienbare toekoms die kern van Afrika handel in almal behalwe 'n handjievol lande, soos Suid-Afrika sal bly. Maar daar is sterk momentum vir verandering in die tradisionele kleinhandelervaring.

[Bron: <https://www.bcg.com/publications/2022/the-future-of-traditional-retail-in-africa>, Desember 2022]

'n Plaaslike kleinhandelaar in jou gemeenskap beplan om uit te brei en hul markaandeel te laat groei. Dit is belangrik dat hulle die nodige navorsing doen en die korrekte bemarkingstrategieë implementeer om hul visie te ondersteun.

Help die plaaslike kleinhandelaar deur:
- 'n SSGB-analise te doen om die uitwerking van interne en eksterne faktore te ontleed,
- bemarkings- en handelsmerkstrategieë voor te stel om op interne en eksterne uitdagings te reageer, en
- die stimulusreaksiemodel te gebruik om die bemarkingspan te help ten einde hul kopers se gedrag te verstaan.

IEB Copyright © 2023

IEB Copyright © 2023

IEB Copyright © 2023

50 punte

Totaal: 300 punte

BYKOMENDE RUIMTE (ALLE VRAE)

ONTHOU OM DUIDELIK BY DIE VRAAG AAN TE DUI DAT JY DIE BYKOMENDE RUIMTE GEBRUIK HET OM TE VERSEKER DAT ALLE ANTWOORDE NAGESIEN WORD.

IEB Copyright © 2023

IEB Copyright © 2023